

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ЄВРЕЙСТВА
ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКИХ ГУМАНІТАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Шульцівський СЛОВНИК

Опрацювання та редагування:

*Влодзімеж Болецький, Єжи Яжембський,
Станіслав Росек*

Переклав *Андрій Павлишин*

Київ
ДУХ І ЛІТЕРА
2022

УДК 821.162.1.09:929(=411.16)(038)

Ш959

Переклад з польської: Андрій Павлишин

Ш959 Шульцівський словник. // За редакцією Влодзімежа Болецького, Єжи Яжембського, Станіслава Росека. Пер. з пол. Андрія Павлишина. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2022. – 504 с.

ISBN 978-966-378-954-5

Укладений найвидатнішими польськими шульцологами початку XXI століття «Шульцівський словник» охоплює усі царини й галузі шульцології – в ньому йдеться не лише про життя та творчість, але й про легенду геніального письменника з Дрогобича Бруно Шульца (1892–1942) та рецепцію його творчості. Біографічний аналіз, зосереджений на повторюваному і типовому, доповнили пошуки одноразових, конкретних подій, які не створюють легендарної структури, але надають їй індивідуального відбитку. Поруч із поясненнями та коментарями до мовних особливостей Шульца, словник містить розпис гасел про представлений ним світ, а також реєстр вищих семантичних укладів, поєднуючи літературний і мистецький виміри тієї самої, хоча й амбівалентно представлені Шульцом дійсності. Окрема царина – це літературні апеляції до Шульца, Шульц як тема поезії, кінематографічні й театральні пригоди його творчості. 289 гасел, супроводжуваних рясним ілюстративним матеріалом, водночас позначені індивідуальними партикулярними й ексцентричними зацікавленнями дослідників та інтерпретаторів творчості Шульца.

Видавництво присвячує цю публікацію 130-й річниці від дня народження великого письменника та графіка і 80-м роковинам від дня його трагічної загибелі в часи Шоа.

Видання книжки здійснено за підтримки
©POLAND Translation Program

На обкладинці використано роботу Бруно Шульца:
«Шмицьо (автопортрет) підхоплений вітром», 1936 р.

УДК 821.162.1.09:929(=411.16)(038)

Перекладено за виданням: Słownik schulzowski / opracowanie i redakcja Włodzimierz Bolecki, Jerzy Jarzębski, Stanisław Rosiek (wydanie drugie). – Gdansk: słowo/obraz terytoria, 2006

Ілюстрації до книжки надані видавництвом słowo/obraz terytoria

© Copyright by wydawnictwo słowo/obraz terytoria

© Український переклад: Андрій Павлишин, 2021

© ДУХ І ЛІТЕРА, 2022

ISBN 978-966-378-954-5

Вступ: Словник як постулат і завдання

1

Задум *«Шульцівського словника»* постав завдяки протилежним почуванням: із відчуття багатства та відчуття недосити. Оце, з одного боку, дедалі більша територія шульцології. Обшир, який вона вже сьогодні охоплює, важко досягнути ззовні. Це розростання (інтенсивно стимульоване черговими ювілеями) виражається в багатьох, часто ексцентричних інтерпретаціях, у численних часткових і деталізованих працях. Серед того, що про Шульца написано і пишеться далі, бракує синтетичних опрацювань (мабуть, єдина серйозна спроба узагальнення – це вступ до творів Шульца в серії «Національна бібліотека»). Ще лиш мить, і дедалі повсюднішим стане відчуття нестачі якоїсь орієнтовної, виразної точки відліку, спільного місця, де могли б зійтися індивідуальні зусилля інтерпретаторів і дослідників життя та творчості Шульца. Таким місцем (освяченим традицією) є, а точніше була, з огляду на її занепад, так звана «монографія письменника». Проте схоже, що нині вже годі сподіватися на появу праці під назвою *«Бруно Шульц. Життя і творчість»*. Навіть Єжи Фіцовський, найуніверсальніший дослідник і знавець життя і творчості письменника, не піддався спокусі монографії та послідовно витримав останню версію фундаментальних для шульцознавства *«Регіонів великої ереси»* в поетиці «твору в русі».

Чи означає це, що монографія про Шульца ніколи не постане? Навпаки, цілком можливо, що саме зараз хтось обмірковує її обриси. Однак таке починання здається анахронічним і, мабуть, приреченим на невдачу. Адже монографія прагне перетворити індивідуальні, тобто суб'єктивні точки зору на об'єктивізоване знання, оскільки воно спільне (якби це було не так, воно не надто відрізнялося б від інтерпретації), зводить багатоманіття до одностайності, позбавляє інтерпретаційні судження статусу тимчасовості в ім'я пошуку рішень, якщо це можливо, остаточних, або принаймні зобов'язуючих у межах якогось «стану дослідження», – одним словом, це монофонічне висловлювання з чітко означеним центром. Ці «вроджені» вади монографії уміщують її на маргінесі цінованих нині літературознавчих висловлювань, які поживають демократичний дух різниці.

Окрім недоліків, яким важко сьогодні знайти виправдання, монографія також мала багато переваг. Вона була спробою верифікації

індивідуальних дослідницьких зусиль, була місцем конфронтації різних інтерпретаційних горизонтів, створювала таким чином виразні цезури – монографії про великих письменників часто замикали (рідше відкривали, хоча траплялося й так) наступні епохи досліджень. Від Хмельовського до Калленбаха, від Кляйнера до Вітковської можна було б окреслити внутрішню періодизацію міцкевичезнавства. Варто б зберегти цю опосередковуючу та орієнтовну якість монографії. Не таким чином, звичайно, щоб відновити давню форму. Навпаки, слід створити нову, більшою мірою, ніж монографія, «демократизовану». Власне, такою поліфонічною формою збору наявних знань може стати словник письменника.

2

Кожен словник є демократичною структурою. Автор *Вступу до структурного аналізу нарративу* [*Introduction à l'analyse structurale des récits*] не знайшов нічого кращого, ніж учинити себе героєм висловлювання (у книжці «*Ролан Барт на тлі Ролана Барта*» [*Roland Barthes par Roland Barthes*]). У словнику всі повноваження підпорядковані вищому закону, арбітрально прийнятому, а тому беззаперечному, – алфавітові. Саме він визначає внутрішній порядок словника. Він нікого не принижує, нікому не надає першості, оскільки нейтралізує час, який в інших типах мовних висловлювань є джерелом усякої нерівності. Словник не починається літерою «а» й не закінчується літерою «я». Його можна почати читати (а відтак і завершити читання) де завгодно. Таким чином у ньому починають промовляти сили – як упереджені «вокабули», як воїнничі партикуляризми, – що співіснують на рівних правах. Горизонт словника безмежний, простір нескінченний – і демократично «плаский». Тут немає мови про категоричність класичної монографії. Як децентралізовану структуру словник нелегко монофонізувати. В ньому погано проростають вузькі тези, особливо ті, що мають диктаторські нахили. Всі партикуляризми мусять переміститися на нижчий поверх, до окремих записів, зазвичай побудованих за традиційними правилами створення дискурсу (там повертається влада часу, надія на початок і серйозність останнього слова). Таке, можливо, занадто галасливе переміщення розбиває велику драму на малі драми, а це означає: підпорядковує та баналізує кризу літературознавчого дискурсу. Далєбі, словник є напівзасобом. Але чи доцільно бути максималістом у перехідний період? В очікуванні

на нове Слово про письменника словник інвентаризує існуючі висловлювання про нього та його творчість, розпізнає мови інтерпретації, ужиті при їх створенні. Бо зрештою він міг би бути (є) з усією певністю: переглядом, презентацією, спробою впорядкувати враження, пропозицією певного ладу в межах позитивних знань про письменника.

3

Словник письменника? Як він міг би виглядати? Коли в першій половині 1990-х років народився задум *«Шульцівського словника»*, важко було відповісти на це запитання. В польському літературознавстві такого словника не існувало. Опрацьовували словники мови письменника (монументальний – Міцкевича, частковий – Словацького та Норвіда, Пасека – на підставі його *«Спогадів»* [*Pamiętniki*]). Поставали словники знань про певний твір (наприклад, про *«Весілля»* [*Wesele*] Виспянського). Імпозантно виглядала серія словників окремих літературних епох (видана в серії *«Vademecum полоніста»*). Проте особистість і творчість письменника не були тоді предметом подібних опрацювань.

У 2002 році ситуація інша. Нещодавно було опубліковано кілька книжок-енциклопедій з прізвищами письменників у назві. Вони реалізують різні концепції: шкільного посібника (Marek Piechota, Jacek Lyszczyna, *Słownik Mickiewiczowski*, 1999), розпошеної монографії (Jarosław Marek Rymkiewicz, Dorota Siwicka, Alina Witkowska, Marta Zielińska, *Mickiewicz. Encyklopedia*, 2001), авторського бачення письменника (Jarosław Marek Rymkiewicz, *Leśmian. Encyklopedia*, 2001). Це, безперечно, доводить великі і ще не використані можливості формули словника письменника. Натомість на авторів накладає обов'язок представити прийнятні засновки.

Починаючи багато років тому роботу над *«Шульцівським словником»*, ми вирішили, що словник письменника в багатьох випадках може наслідувати формулу словників епох. Так само, як і вони, він мусить бути радикальним в уміщенні поряд, у межах однієї конструкції, віддалених елементів: «Абсолют» і «Плющ», «Бунт» і «Редагування», «Марксизм», «Краса» й «Живий труп»... Така дисперсність проблематизації й тематизації добре відображає широту й багатогранність сучасного осмислення літератури. *«Шульцівський словник»* охопив, отож, у своїх межах, усі царини й галузі

шкульцології. Це його перша риса: інстинкт цілого. До цього цілого (а отже, й до словника) належать не лише «життя» та «творчість», а й «легенда» письменника та «рецепція» його творчості.

Наступним кроком – і найскладнішим – був внутрішній поділ цього чотиричастинного обширу: атомізація знань про Шульца, тематична й проблемна фрагментація існуючих (але також лише можливих) тверджень і парцелювання отриманих таким чином дрібок сенсу між окремими вокабулами словника. Як це зробити? З чого почати? Незабаром виявилось, що пошуки якогось одного методу марні.

У сфері «біографії» (і «легенди») Шульца базовою одиницею стала «біографема», про яку – з певним дистанціюванням – писав Роман Зіманд, коли розглядав можливості структурного опису легенди Станіслава Бжозовського. «Біографічний» аналіз, зосереджений на повторюваному і типовому, звичайно ж, доповнили пошуки одноразових, конкретних подій, які не створюють легендарної структури, але надають їй індивідуального відбитку. Подібних напруг і опозицій врешті виявилось чимало. Багато «думок про біографію письменника як одиницю процесу літературної історії» довелося переосмислити під час роботи над біографічною частиною *«Шульцівського словника»*.

Набагато простіше було уявити, як можуть виглядати словникові записи, що описують «творчість» Шульца. Під рукою виявилось вдосталь систематичних і системних методів розшарування та атомізування твору. Посилаючись на найчастіше вживані з-поміж них, можна сказати, що окремі записи представляють водночас «план висловлювання» та «план змісту», а також сягають до «сміслової площини». Отож, поруч із поясненнями та коментарями до мовних особливостей Шульца (на чолі з відомими всім «Фарфареликами»), поруч із «Метафорою» та «Символізмом», «Поезією» та «Музичністю», словник містить такі записи, як «Назва», «Опис, оповідання» чи «Наратив».

Розсип гасел, що описують представлений світ, ще більший. Певною мірою їх уклад повторює конфігурацію тем реального світу, а отже, «біографії», хіба що, наприклад, «Шульц Генрієта» перетвориться на «Матір», а родина «Крамниця» письменника – на «Лабіринт». Існуючі роботи вже не раз зосереджувалися на описі та інтерпретації елементів представленого світу. Поставали навіть окремі праці, присвячені різним окремим темам чи проблемам.

ко вглиб, губляться в якомусь мітичному маточнику. Це остаточне дно, поза яке вже годі вийти.

Імпонуюче художнє втілення тієї думки я знайшов пізніше в *Якубових історіях* Т. Манна, де воно здійснене в монументальному масштабі. Манн показує, як на дні всіх людських подій, коли відокремити їх від половини часу та множинності, з'являються певні прасхеми та "історії", на яких ті події формуються в численних репліках. У Манна ними є біблійні сюжети, одвічні міти Вавилонії та Єгипту. Я намагався в скромнішому, моєму масштабі знайти власну, приватну мітологію, власні "історії", власний мітичний родовід. Так само, як люди в давнину виводили своїх предків із мітичних подружжів з богами, так я вчинив спробу встановити для себе яесь мітичне покоління антенатів, фіктивної родини, з якої я виводжу мій справжній рід.

До певної міри ті "історії" правдиві, вони репрезентують мою манеру життя, мою особливу долю. Домінантою цієї долі є глибока самотність, відрізанисть від справ повсякденного життя.

Самотність є тим чинником, який доводить реальність до бродіння, до осадження гранул фігур і барв» (KL 103; першодрук: „Tygodnik Pustrowany” 1935, nr 17). (wb)

Пор.: АВТОПОРТРЕТ, МАНН ТОМАС, МИСТЕЦЬ, *ЦИНАМОНОВІ КРАМНИЦІ*

/ Автопортрет

Обличчя Шульца, а також (меншою мірою) його постать зафіксовані на численних світлинах. Вони можуть служити точкою відліку для багатой серії зображень самого себе. Серед них є відверті та приховані автопортрети (криптопортрети). До першої групи належать і так звані самостійні (осібні), і «групові» (мистець фігурує в колективній сцені); останні постали внаслідок того, що творець свідомо надав власних рис комусь із представлених персонажів, наприклад, історичному, легендарному чи мітичному тощо. Цей засіб служить передусім повнішій самопрезентації, ніж та, яку дозволяє осібне зображення. Звичайно, художня практика століттями модифікувала цей жорсткий поділ. Тому зазвичай буває важко знайти аналогії між серіями автопортретів окремих мистців, оскільки їх специфіка визначалася різними (часто також позаіндивідуальними) обставинами. Досить згадати серію власних подобицз Рембрандта, творами якого захоплювався Шульц, а серед польських малярів, скажімо, Яна Матейка чи Яцека Мальчевського.

*Автопортрет
Бруно Шульца*

Кількість автопортретів автора → *Цинамонових крамниць* свідчить про те, що він багато часу проводив перед дзеркалом, переважно вивчаючи власне обличчя. Більшість його осібних рисункових ракурсів постали незадовго до 1930 року або дещо пізніше. Це схематичні начерки, студійні ескізи (виконані олівцем), можливо, задумані як крок до створення більш сформованого, стилістично окресленого твору. Найчастіше вони займають увесь аркуш паперу, але часто з'являються серед інших супутніх форм, акурат опрацьовуваних мистцем. На автопортретах, неначе всупереч тому, що зазвичай гадають про Шульца, очевидний його інтерес до самого себе. Він знаходить свій мистецький вираз насамперед у копіткому вивченні форми власної голови та різних типів погляду. Характерно, що автор дозволяє нам побачити його обличчя в незвичному ракурсі, – на перший погляд, → рисунки показують природне відображення у дзеркалі, проте, по суті, йдеться про ретельне позування для портрета: голова не представлена ні анфас, ні в профіль (за єдиним винятком), але більш-менш *en trois quarts* [у три чверті]; крім того, вона часто задерта, тож підборіддя виступає вперед, а чоло відведене назад, від чого обличчя набуває форми майже рівностороннього трикутника і, можливо, відсилає нас до давньої фізіогномічної фігури → чоловіка-пса. Ця своєрідна правильність пропорцій відразу підказує, що ми маємо справу з людиною радше невисокого зросту, а отже, вона стосується реальної фігури натурника. Натомість поза має видобути експресію з доволі пересічних рис обличчя і дати змогу побачити, що приховано під поверхнею. На обличчі з'являються вирази змін настрою: задуми, здивування, можливо, гніву, веселої іронії. Те, як ми розпізнаємо настрій, по суті, визначається нашим поглядом і, дещо меншою мірою, гримасою губ. Формальним рішенням в обговорюваній групі вирізняється спроба Шульца підпорядкувати форму своєї голови (тут, власне, представлені в профіль) ригоризмові геометрії, тобто вписати її в ромб (близько 1933). Окреме місце належить автопортретові у формі чоловічого → ню (того самого часу). Схематичний, незавершений начерк із зображенням самотнього чоловіка, обернутого *en trois quarts* спиною (нахилена вбік голова дозволяє впізнати в ньому Шульца), з юначим, струнким силуетом, – це рідкість у його творчості, оскільки у своїх начерках мистець переважно експонує жіноче ню.

Однак раніші автопортрети (зазвичай більш розбудовані, ніж пізніші начерки), у композицію яких вписаний своєрідний додатковий

Угорі: Бруно Шульц, світлина бл. 1928

Унизу: Автопортрет у блузі, бл. 1933

законодавчого оформлення течій, які нуртують у нашій країні, – вони не потребуватимуть приводу» (KL 164). Проявом відвертого антисемітизму стали також опубліковані в право-націоналістичній пресі рецензії на його оповідання. Автори цих текстів (зокрема, Ян Белятович, Здзіслав Бронцель) засуджували художню форму прози Шульца, уживаючи аргументи етнічного характеру (наприклад, його критикували за «єврейську» образність). Однак убивчим для письменника виявиться щойно нацистський антисемітизм. Унаслідок наступних розпоряджень окупаційної влади Шульц спочатку втратив → роботу в школі, замкнутій для «тубільців», а відтак йому довелося покинути свій → дім і перебратися до гета, врешті-решт його існування почало залежати від примх деморалізованих функціонерів гітлерівського апарату безпеки, що при першому ж невдалому збігові обставин коштувало йому життя. Незабаром єврейська громада міста розділила долю письменника – її замордували під час масових розстрілів у Бронницькому лісі неподалік, де сьогодні розташовані могили близько п'ятнадцяти тисяч євреїв із Дрогобича та околиць. (jj)

/ Апокриф

Термін, використаний Шульцом для створення в → наративі → «текстових» метафор (→ Книга, → текст, → лектура, палімпсест тощо). «Апокриф» у текстах Шульца означає: 1) фрагмент оповіді, доданий до основної історії, який змушує відійти від неї в бік непередбачуваних відступів; 2) вторинна оповідь, неначе копія, яка наслідує оригінальну історію; підробка, що вдає оригінал. Обидва варіанти вжитку є метафоричними і належать до символістської стратегії вислову невисловного у творах Шульца. (wb)

Пор.: КНИГА, МЕТАФОРА, НАРАТИВ, СИМВОЛІЗМ, ТЕКСТ

/ Арабеска

Термін, що функціонує в словнику Шульца як окреслення або назва композиційного принципу (але не назва жанру) та якості естетичних явищ, що характеризуються неправильними, складними для точного опису, фантастичними формами. Арабеска в → наративі Шульца вказує на плетиво елементів, називає форми, які годі назвати, вказує на форми, радше вражаючі, ніж приємні, сповнені експресії та незвичності. «Арабеска» в словнику Шульца

Передня і задня сторінки обкладинки каталогу Вайнгартена, близько 1925

Фіцовський Єжи – Ficowski Jerzy
 Фогель Дебора – Vogel Deborą
 Франц Йосиф I Габсбург – Franciszek Józef I Habsburg
 «Фрески» – „Freski”
 Хазен (Рей-Хазен) Марія – Chasin, Rey-Chasin vel Rey-Chazen Maria
 Хасид – Chasyd
 Хпонстовський Францішек – Chrzęstowski Franciszek
Динамонові крамниці – *Sklepy cynatnowe*
 Червінь – Czerwień
 Чешлевич Роман – Ciešlewicz Roman
 Чиста Форма – Czysta Forma
 Чілок Анна – Csillag Anna
 Чоловік-пес – Człowiek-pies
 Чорний гумор – Czarny humor
 Чорний пес – Czarny pies
 Чорнота – Czerń
 Шаблон (схема) – Szablon (schemat)
 Шелінська Юзефіна – Szelińska Józefina
 Школа – Szkoła
Школа мітологів – *Szkola mitologów*
 Шопенгауеризм – Schopenhaueryzm
 Штурм де Штрем Тадеуш – Szturm de Sztrem Tadeusz
 Шульц Вільгельм – Schulz Wilhelm
 Шульц Генрієта (Гендель) – Schulz Henrietta (Hendel)
 Шульц Ізидор (Ізраель Барух) – Schulz Izydor (Izrael Baruch)
 Шульц Якуб – Schulz Jakub
 Шульц-Подстольська Елла – Schulz-Podstolska Ella
 Шульц у прозі дев’яностих років ХХ століття – Schulz w prozie lat dziewięćdziesiątych
 Шульц-Віткацій – Schulz-Witkacy
 Шульц-Ружевиц – Schulz-Rózewicz
 Шуман Стефан – Szuman Stefan
 Юначий зошит для начерків – Szkicownik młodzieńczy
 Юнг Карл Густав – Jung Carl Gustav
 «Я» – „Ja”
 Якуб – Jakub
 Яхимович Мар’ян – Jachimowicz Marian

Зміст

Вступ: Словник як постулат і завдання.....	5
Авангардизм, авангард.....	13
Автобіографія.....	13
Автопортрет.....	14
Аделя.....	20
Александрійська епоха.....	22
Алюзія, алюзійність.....	23
Аналіз.....	24
Аналогії.....	25
Андрогін.....	25
Антигуманізм.....	26
Антисемітизм.....	26
Апокриф.....	27
Арабеска.....	27
Арендт Адольф.....	28
Асфодель.....	28
Багатозначність.....	29
Байрос Франц фон (Bayros Franz von, 1866–1924).....	29
Барви.....	30
Батько.....	32
Бестіарій.....	41
Білість.....	47
Блакитноокий.....	47
Борислав.....	48
Бреза Тадеуш (Breza Tadeusz, 1905–1970).....	49
Бур'яни.....	49
Б'янка.....	50
Вайнгартен Станіслав (Weingarten Stanislaw, бл. 1890–1943).....	54
Вакханалії.....	55
Вашневський Зенон (Wasniewski Zenon, 1891–1945).....	57
Вебер Генрик (Герш) (Weber Henryk (Hersz), 1904–1942).....	58
Вегетація.....	59
<i>Весна</i>	61
<i>Весняні сутінки</i>	63
Виставки.....	63
Вища освіта.....	67
Віслочок самаритянина.....	68
Віт (Вітковер) Юліуш (Wit (Witkower) Juliusz, 1901–1942).....	68
<i>Вітчизна</i>	70
<i>Вітчизна – Die Heimkehr</i>	70
<i>Віхола</i>	72
Войтович Тадеуш (Wojtowicz Tadeusz, 1921–1991).....	72
<i>Вулиця Крокодилів</i>	74
Гаардт Егга ван (Haardt Egga van, 1912–1944).....	75
Гакслі Олдос (Huxley Aldous, 1894–1963).....	75
Гальперн Романа (Halpern Romana, 1897–1945).....	76
Гас Войчех Єжи (1925–2000).....	76
<i>Геніальна епоха</i>	79
Геніальна епоха.....	79

Герой.....	80
Гестія.....	81
Гофман Ганя (Hoffmanowa Hania, близько 1885–1942).....	83
Гофман Зигмунт (Hoffman Zygmunt, 1910–1942).....	83
Графіка.....	83
Грецька мітологія.....	84
Гротеск (1).....	84
Гротеск (2).....	85
Гайслер Беньямін (Geissler Benjamin, нар. 1964).....	92
Гомбрович Вітольд (Gombrowicz Witold, 1904–1969).....	92
Гюнтер Карл (Günther Karl).....	94
<i>Двоголосся про Шульца</i>	95
Демонологи (Демоністи).....	96
Джерела мистецького натхнення.....	100
Дім.....	100
<i>Додо</i>	102
Додо.....	103
Доля мистецьких творів.....	104
Доповіді.....	106
Дрогобич.....	107
<i>Друга осінь</i>	109
Духовна географія → Автобіографія.....	110
<i>Die Heimkehr</i>	112
<i>Едьо</i>	113
Едьо.....	113
Екслібриси.....	114
Експеримент.....	120
Ембріон.....	121
Ерос.....	121
Еротизм.....	124
Етимологія.....	129
<i>Зустріч</i>	130
Ідол.....	134
<i>Ідолопоклонна книга</i>	134
<i>Ідолопоклонна книга. Слово про Бруно Шульца</i>	140
Ідолопоклонство.....	142
Ієронім.....	142
Інтернет.....	146
<i>Інфанта</i>	146
Іронія (1).....	149
Іронія (2).....	151
Історія.....	154
Каббала.....	157
Катахреза.....	158
Кафка Франц (Kafka Franz, 1883–1924).....	159
Кінофільм.....	159
Кінь.....	163
Кірка.....	166
Кіт.....	168
Кітера.....	170
Кліше-вер.....	172
<i>Книга</i>	176

Книга	176
Колапс світу	177
Колекції	179
<i>Комета</i>	179
Комікс	179
Кохання	182
Крамниця	185
Критичні нариси	187
Курилюк Кароль (Kuryluk Karol, 1910–1967)	190
Лабіринт	190
Ландау Фелікс (Landau Felix)	192
Лебенштайн Ян (Lebenstein Jan, 1930–2000)	192
Лектура (читання)	195
Лесьмян (Лесман) Болеслав (Leśmian Bolesław, Lesman; 1877–1937)	197
<i>Литвева ніч</i>	197
Листування	198
<i>Література маячні</i>	199
<i>Література хороманіяків</i>	199
Літературний дебют	200
Літературно-критична довоєнна рецепція (1934–1939)	200
Літературно-критична повоєнна рецепція	202
Лопух	206
Лотерея	206
Людина	206
Мазохізм	208
Малярство	210
Манн Томас (Mann Thomas, 1875–1955)	210
<i>Манекени</i>	211
<i>Марш за темляком</i>	213
Матерія	214
Мати	216
<i>Мертвий сезон</i>	222
Мертвий сезон	222
<i>Меся</i>	223
Метаморфоза	225
Метафора, метафоризація, метафоричність	227
Метелик	229
<i>Ми, померлі</i>	232
Мистецька освіта	233
Мистецькі мотиви	234
Мистець	235
<i>Мій батько йде в пожежники</i>	237
Міт	238
<i>Мітологізація дійсності</i>	239
Моронь Збігнев (Moroń Zbigniew)	239
Музичність	240
Муха	241
Мушля	243
Навіювання	245
Нагороди	245
Назва, називання	245
Назви мистецьких творів	247

Налковська Зоф'я (Nalkowska Zofia, 1884–1954)	248
Наратив.....	249
Народження (1)	250
Народження (2)	250
Нарцисизм	251
Натурниці з реального світу	252
<i>Німрод</i>	252
Німрод.....	252
<i>Ніч великого сезону</i>	254
Ню	254
Опис, оповідання	259
Оповіді на шкільних уроках.....	260
<i>Остання батькова втеча</i>	261
<i>Ошаління</i>	261
<i>Пан</i>	262
Пан.....	262
<i>Пан Кароль</i>	262
Панмаскарад.....	263
Париж.....	264
Пародія	265
<i>Пенсіонер</i>	265
<i>Пенсіонер</i> (спектакль).....	266
Первісність слова	267
Переклади	267
Перелік.....	269
Персонажі	269
Пес.....	271
П'єро.....	272
Пілсудський Юзеф (Piłsudski Józef, 1867–1935)	274
Пінет Жорж (Pinette Georg Jorge).....	275
Плешневич Анджей (Pleśniewicz Andrzej, 1909–1945)	275
Плоцкер Анна (Płockier Anna, 1915–1941)	276
Повіз.....	279
Подорожі	281
Поезія	282
Польда і Павлина.....	283
Порівняння	285
Портрет.....	286
Прийом	290
Принцип індивідуації (1)	290
Принцип індивідуації (2)	291
Прокидання	294
Простір	294
Психоаналіз	297
<i>Птахи</i>	299
Птахи.....	299
Рак.....	302
<i>Регіони великої ересі</i> → Фіцовський Єжи.....	305
<i>Республіка мрій</i> (1)	305
<i>Республіка мрій</i> (2)	305
Ретиція	306
Рецензії.....	306

Рисунок.....	309
Рільке Райнер Марія (Rilke Rainer Maria, 1875–1926).....	314
Ріф Владислав (Riff Władysław, 1901–1927).....	315
Робота.....	315
Роги.....	318
Рослини.....	320
Садизм.....	324
Самокастрування.....	325
<i>Самота</i>	326
<i>Санаторій під Клепсидрою</i>	326
<i>Санаторій під Клепсидрою</i> (кінофільм).....	328
Сандауер Артур (Sandauer Artur, 1913–1989).....	333
Сенс.....	335
<i>Серпень</i>	336
Символізм (символіка, символ).....	337
Синестезія.....	338
Слово.....	339
Смерть (1).....	339
Смерть (2).....	341
Сон.....	342
Спасіння світу.....	343
Стрийська.....	346
Субстанція.....	348
Сулоага-і-Сабалета Ігнаціо (Zuloaga y Zabaleta Ignacio, 1870–1945).....	349
Сюрреалізм.....	349
Сяйво.....	352
Тандига.....	354
Тарган.....	355
<i>Таргани</i>	356
Театральні враження Шульца.....	356
Театральні постановки творів Шульца.....	357
Текст.....	368
Трагізм.....	369
Троянда.....	370
Трускавець.....	371
Тувім Юліан (Tuwim Julian, 1894–1953).....	372
Туфелька.....	372
Ужиткове мистецтво.....	374
Ундуля.....	378
Фантастика.....	381
Фарфарелики.....	381
Фігура.....	381
Фізіогноміка.....	382
Філігрань.....	384
Фідовський Ежи (Ficowski Jerzy, 1924–2006).....	384
Фогель Дебора (Vogel Debora, 1900–1942).....	385
Франц Йосиф I Габсбург (Franciszek Józef I Habsburg, 1830–1916).....	386
«Фрески».....	388
Хазен (Рей-Хазен) Марія (Chasin, Rey-Chasin vel Rey-Chazen Maria, 1900–1966).....	393
Хасид.....	393
Хшонстовський Францішек (Chrzastowski Franciszek).....	393

Цинамонові крамниці	394
Червінь	397
Чешлевич Роман (Cieśliewicz Roman, 1930–1996)	397
Чиста Форма	400
Чілок Анна	404
Чоловік-пес	407
Чорний гумор	410
Чорний пес	411
Чорнота	413
Шаблон (схема)	414
Шелінська Юзефіна (Szelińska Józefina, 1905–1991)	414
Школа	415
<i>Школа мітологів</i>	418
Шопенгауеризм	418
Штурм де Штрем Тадеуш (Szturm de Sztrem Tadeusz, 1892–1968)	419
Шульц Вільгельм (Schulz Wilhelm, 1910–1943)	419
Шульц Генрієта (Гендель) (Schulz Henrietta (Hendel), 1851–1931)	420
Шульц Ізидор (Ізраель Барух) (Schulz Izidor (Izrael Baruch), 1881–1935)	421
Шульц Якуб (Schulz Jakub, 1846–1915)	421
Шульц-Подстольська Елла (Schulz-Podstolska Ella, 1914–1997)	422
Шульц у прозі дев'яностих років ХХ століття	423
Шульц-Віткацій	426
Шульц-Ружевиц	430
Шуман Стефан (Szuman Stefan, 1889–1972)	431
Юначий зошит для начерків	432
Юнг Карл Густав (Jung Carl Gustav, 1875–1961)	435
«Я»	437
Якуб → Батько	443
Яхимович Мар'ян (Jachimowicz Marian, 1906–1999)	443
Бібліографія творчого доробку Бруно Шульца	445
Бібліографія опрацювань творчості Бруно Шульца	447
Українські переклади творів та публікації мистецького доробку Бруно Шульца	461
Іменний покажчик	470
Покажчик творів і літературно-критичних текстів Бруно Шульца	483
Відповідність вокабуляру в Словнику (українська–польська)	486
Відповідність вокабуляру в Словнику (польська–українська)	492